СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 109. Джерзи Ситі, Н. Дж., пятниця, 11. мая, 1928. VOL. XXXVI. No. 109. Jersey City, N. J., Friday, May 11, 1928. THREE CENTS.

ГУВЕР ВІДМОВЛЯЄТЬСЯ ДАТИ ЗВІТ З ВИБОРЧИХ ВИДАТКІВ

ВИМОВЛЯЄТЬСЯ ТИМ, ЩО ЙОГО КОМІТЕТИ ЗВІТІВ НЕ ДАЛИ.

ВАШИНГТОН, 9. мая. — Секретар торговлі Герберт Гувер, без сумніву найповажніший з кандидатів на номінацію на уряд президента з рамени републиканської партії, станув нині на переслуханню перед комітетом сенату для розслiду виборчих видатків та відмовив зложити звіт з видатків своїх прихильників, вимовляючися при тому тим, що його попирають ріжні місцеві й стейтові організації, які йому звіту з видатків не дають.

Та богато більшу сензацію, як ся заява, викликала суперечка між Гувером і демократами з комітету. Демократичні сенатори хотіли підсунути Гуверови, що він має піддержку богатих фабрикантів гончарських виробів, які за піддержування Гувера дістали від нього обіцянку піднесення цін на свої товари. Гувер відповідав на сі запити сильно поіритований, кажучи, що його департамент нічого спільного не має з цінами на якінебудь товари, що він, хочби хотів, не мігби цін підняти, що він й його департамент не знає про якусь конференцію гончарських фабрикантів, які мали з ним мати конференцію.

З демократів допитував Гувера головно сенатор Барклі.

УРЯД КАЖЕ, ЩО ІТАЛІЯ ВИКРУЧУЄТЬСЯ ВІД АМЕРИКАНСЬКОЇ ПРОПОЗИЦІЇ.

НЕ ДАЄ ЯСНОЇ ВІДПОВІДИ ЩОДО АМЕРИКАНСЬКОЇ ПРОТИВОЄННОЇ ПРОПОЗИЦІЇ.

ВАШИНГТОН, 9. мая. — Урядники секретаріяту стейту кажуть, що італійська нота у відповідь на ноту Келога в справі противоєнного договору не дає ясної відповіди на поставлене Італії питання.

Італія, що правда, заповіве про сердечну співпрацю, але рівночасно не каже, чи вона годиться на американський плян, чи на французький. Італія пропонує відбути вперед конференцію правників.

З ПРЕЗИДІЯЛЬНОЇ ВИБОРЧОЇ КАМПАНІЇ

НОВА НЕВДАЧА ДЛЯ ГУВЕРА; СЕНАТОР ЗАПОВІДАЄ ВИБІР СМИТА.

ВАШИНГТОН, 9. мая. — Секретар торговлі Гувер мав немалу невдачу в стейті Індіяні, де замість його делегатів вийшли делегати, прихильні Вотсонови та Досови.

Бувший сенатор Ондервуд заявляє, що слідуючим президентом Злучених Держав буде Смит. Роджер Болдвин, відомий провідник Союза Американських Горожанських Свобід, виступив після повороту з обїздки по західних стейтах зі заявою, що в Америці є тепер богато людий, невдоволених з переслідування родовитими Американцями ріжних расових і релігійних менчостий, та що сі люди будуть для протесту голосувати за Ал. Смитом.

СМЕРТЬ ВИЗНАЧНОГО ЛЕТУНА.

НЮ ЙОРК, 9. мая. — Поручник американської армії Ройел Томас, що кілька днів тому поставив новий рекорд довготревалости лету для літаків з одним летуном, пролетівши без перерви 35 годин, погиб нині підчас пробного лету над гольфовим клюбом у Тетерборо, Ню Джерзі.

Пробував він зі своїм механіком здібність літака піднести великий тягар. Летів з великою скоростю близько землі й розбився об землю. Дехто каже, що одно крило його літака відлетіло.

З ІТАЛІЙСЬКОЇ КОЛЬОНІЇ.

НЮ ЙОРК, 9. мая. — Перед місцевим судом розігралася нині одна з розправ, так типічних для італійської кольонії в Америці. Ставали на суд два Італійці, браття Павло й Домініко Бенедетто, обжаловані прокураторією за вбийство Джусепа Аморе. Прокураторія обжалувала їх, що вони вбили Аморе дня 18. лютого сього року за те, що сей обстав за честь жени Павла Бенедетта.

Обжаловані представили на розправі факти зовсім інакше, як хотіла їх представити прокураторія. Павло зізнав, що його молодший брат Домініко зовсім не причетний до вбийства. Павло взяв усю вину на себе. Мовляв, Марінаро, ще один Італієнець, перехвалювався, що він любиться з женою Павла. Павло перестав жити з женою та пізвав жінку за розвід, подаючи Марінара як любовника. Марінаро мав раз закликати до себе Павла буцімто на розмову, але підчас розмови напав на нього з ножем, тоді, як його приятель Аморе напав на нього з револьвером. Павло вирвав револьвер з рук Амора, та хоча тяжко ранений ножем, вистрілом убив Амора.

Присяжні судді видно приняли се зізнання Павла та звільнили обох братів від вини й кари. Був се перший случай, в якому жінка боронила людий, обжалованих за вбийство першого степеня. Боронила їх адвоката Фріда Генок. Коли брати почули вирок, вони поцілували свою адвокатку в руку.

ЗГИНУВ НА ПОСТЕРУНКУ.

КІНГС БЕЙ, 8. мая. — Є вже нове получення через радіо, по якому буде можна подавати відомости про досліди генерала Нобіле над північним бігуном. Досі подавав всі вісти оператор Мерк. Побудував він радіо своїми власними силами і передав як аматор всі відомости про лет Берда і Амундсена, а тепер готовився подавати ще й про Нобіле. Світ не знав, що всі ті відомости завдячує тій одній людині, що жила в тій ледяній пустині і служила людству. Недавно тому пішов Мерк до сусідної місцевости, щоби дістати поживу і потрібні для апарату річи і загинув серед ледів і снігів.

ВЕЛИКІ ЗЛИВИ В КОЛОМБІЇ.

БОГОТА, Коломбія, 9. мая. — Наслідком страшної зливи в селі Ріо Сусіо, в департаменті Кальдас, в південно-американській републиці Коломбії, розвалилося богато фармерських домів. Згинуло богато худоби та 10 людий. Селяни добувають тепер трупів звід румовищ домів.

МЕКСИКАНСЬКІ ПОВСТАНЦІ ПІДДАЮТЬСЯ УРЯДОВИ.

МЕКСИКО, 9. мая. — Дві групи повстанців, що числять разом 386 осіб, зложили оружа перед федеральними війсками та обіцяли більше не бунтуватися. Відділи оперували в стейтах Халіско й Міноа.

АВСТРІЙСЬКА СПАДЩИНА.

Італійський уряд домагається, щоб давня австрійська кольонія, т. зв. Земля Франца Йосифа, поблизу північного бігуна, припала в спадщині по Австрії Італії. Своє домагання мотивує італійський уряд тим, що ці острови заняла неіснуюча вже тепер австрійська фльота, а тому, що Італія приняла австрійську фльоту, то й повинна приняти її здобич. В 1914 році окупувала Землю Франца Йосифа Росія і влучила її до Архангельської губернії.

СЛІДАМИ ПІЛСУДСКОГО...

Диктаторські жести, як бачимо з найновішої історії Европи, є дуже заразливі. Не меншим впливом як Мусоліні в Европі, тішиться Пілсудскі в Польщі. Раз підчас авантури в соймі стукнув п. Пілсудскі кулаком в стіл і крикнув: Ціхо там — а вже його жест найшов гідного наслідувача в одному з секретарів люблинської міської ради, що підчас гамору на салі теж стукнув собі кулачком і крикнув: ціхо там. Тільки наслідок жесту був вже не такий як у соймі. Ображені радні з центра й правиці вийшли з салі, фільософуючи собі на тему: „Що вільно Франкові, не вільно Янкові"...

МЕЧЕТ У ВАРШАВІ.

У варшавській мусулманській кольонії зродився проект збудування мечету, для чого покликано комітет будови, що займеться збіркою фондів і реалізацією проекту.

СТРАЩАТЬ БОЛЬШЕВИКАМИ.

В Парижі виходить відомий політичний тижневик „Рах", якого редактором є бувший директор економічної секції мін. закорд. справ Сойдо. В тому тижневику появилася на днях сенсаційна вістка про недалекий вже оружний виступ Рад. Союзу проти Латвії та Бесарабії. В першу чергу заатакують большевики Латвію, проти якої всі приготовання вже зроблені. Що торкається Бесарабії, то воєнні пляни ще опрацьовуються. Як впевняє часопис, большевики хочуть за всяку ціну заволодіти узбережжам Балтійського моря та Ригою, щоби окружити з півночі Польщу, з якою хочуть порахуватися ще за 1920 рік. До того мала би бути Рад. Союзові помічна Литва, — кінчить автор статтю — так, що наступ на Польщу пішов би в один час з фронту і збоку.

Це останне речення відслонює необережну мету цієї фантастичної погоголоски, а саме: звернути увагу великодержав Европи на конечність розвязки литовської проблеми, згідно з інтересами Польщі. Очевидно, що надто невдяний алярм, щоби европейська дипльоматія могла взяти його серіозно.

ВОРОШИЛОВ ПРО ЧЕРВОНУ АРМІЮ.

На зібранню представників червоних командірів в Москві заявив Ворошилов, що протягом найблизчих 5-ти років чисельний стан червоної армії не буде збільшуваний. Увага влади буде натомісць в першу чергу звернена на поліпшення матеріяльних умов в армії та на піднесення рівня її технічної справности. В цьому році видатки на удержання червоної армії не перевищать норми 750 міліонів карбованців.

КРІВАВИЙ ПОБІР ПОДАТКІВ НА РАДЯНЩИНІ.

З Москви доносять про кріваві події, що мали місце по селах Радянщини з нагоди примусового збору податків. Агенти ДПУ та комсомольці грянули хмарою на села. Та щоби покрити недобори податкові, почали насильно реквірувати. Таких насильників було найбільше на Сибірі. Очевидно селяне ставили опір, при чому приходило до проливу крови. Арештовано біля 12-ти тисяч селян, але вкінці село побідило: Риков видав наказ припинити негайно насильство та зловживання.

ВИПРОДУЮТЬ ОСТАНКИ.

З Парижа повідомляють, що совітський уряд веде тепер переговори з одним з відомих торговців дорогоцінностями в справі продажу останків російських коронних дорогоцінностей. Мова тут про понад 2,000 самоцвітів, величини 1—20 каратів, а крім цього про царську корону славного 182-каратового „Орлова" та 30-каратовий самоцвіт царя. Совітський уряд жадає за Орлова 8 міліонів долярів.

„АТЕНТАТ" НА СОВІТСЬКЕ ПОСОЛЬСТВО У ВАРШАВІ.

В варшавському деннику „Експрес Поранни" появилася вістка про плянування на совітське посольство в Варшаві атентат. Близчі відомости розкривають перед нами доволі загадочну аферу.

На днях, о 5. год. по полудні явилася в совітському посольстві в Варшаві перебрана по мужеськи 17-ти літня Галина Гойся-Валентиновичівна з Вільна і просила про особисту розмову з генеральним консулем Шаховим, зазначуючи, що хоче говорити без свідків. Підчас розмови заявила вона Шахову, що знає, будьто би у Вільні приготовляли російські монархісти атентат проти совітського посла в Варшаві Богомолова. Зазначила, що хоч не є прихильницею большевиків, то не погоджується з атентатами, тим більше, що в відповідь на атентат у Варшаві большевики підіймуть кривавий терор проти білих в Росії. Щоб до цього не дійшло, вона упереджає заінтересованих про намірений атентат.

На запит, чому прийшла до посольства в мужеському одязі, Валентиновичівна заявила, що переодягалася, щоб по дорозі не звертати на себе уваги.

Про цілу подію повідомив Шахов поліцію. Коли поліція війшла до будинку посольства, виявила Валентиновичівна задоволення, що могтиме усе поліції точно розказати. Спроваджено її на поліцію, відкіля засягнено про неї інформації з Вільна.

Після тих інформацій мешкає вона у Вільні при вулиці Солтановській ч. 12. разом з своїм опікуном. Мати її Ванда виведена в списках поліції як людина вільного стану, при чому сама Валентиновичівна має 17 літ, є вільного стану, Московкою, латинського обряду.

На загал з проведених на ґрунті Вільна дослідів виявляється, що маєтся тут до діла з істеричкою, яка цілу аферу з атентатом вифантазувала...

ПОВІНЬ В ДОЛИНІ АДИЖІ.

В околиці ріки Адижі (Італія) зірвала вода греблю каналу Джарзоне, заливаючи 4,000 арів землі. Потонуло безліч худоби. Матеріяльні шкоди сягають суми 35-міліонів лірів. Про поважні спустошення доносять з Паде й Вінценци. Натомісць в долині Паду плесо води помітно обнизилося.

БУНТ ВЯЗНІВ В ПОЛОЦЬКУ.

Дня 4-го квітня вибух в полоцькій тюрмі бунт, зорганізований вязнем Маєвским. Кількасот вязнів почали нищити келії, вивалювати двері й розбивати вікна. Тюремні власти закликали на підмогу поліцію й пожарну сторожу. Огнева сторожа приїхала з моторовими сикавками, якими примусила вязнів до успокоення. Причиною бунту були невиносимі відносини в тюрмі.

ЯПОНЦІ БОМБАРДУЮТЬ ТСІНАН

ОКОЛО 500 ЗАБИТИХ. — АМЕРИКАНЦІ ВТІКАЮТЬ З МІСТА СЕРЕД КУЛЬ. — ЗАНОСИТЬСЯ НА ПОВАЖНИЙ КОНФЛІКТ.

ТСІНГ-ТАО, Шантунг, Китай, 9. мая. — Сегодня вечером розпочала японська артилерія в Тсінан-фу сильну канонаду. Сталося це наслідком того, що націоналістична армія не послухала ультимату японського команданта генерала Фукуди і не уступила з міста. Націоналісти мають слабу артилерію, тому не видержать японської атаки і будуть мусіли уступити. На разі йде боротьба по вулицях міста. Одна третина міста вже в руїнах, а як піде так далі, то артилерія знищить ціле місто.

Американські бизнесмени покинули вже в більшости місто і прибули до порту Тсінг-тао. Приїхали як стояли, залишивши ціле майно в Тсінан. Жінки були так перелякані, що як висіли по 13-годинній подорожі, попадали в гістеричний плач.

Американський конзуль залишився ще в Тсінан.

ЧЕНГ ТСО ЛІН НАКЛИКАЄ ДО ЗГОДИ.

ДАВ НАКАЗ СВОЇЙ АРМІЇ ЗАЛИШИТИ БІЙ. — ХОЧЕ РАТУВАТИ КИТАЙ ПЕРЕД БОЛЬШЕВИЗМОМ І ЧУЖИНЕЦЬКОЮ ІНВАЗІЄЮ. — ГОТОВ ПІДДАТИСЯ ВОЛІ НАРОДА.

ПЕКИН, 9. мая. — Пекінський диктатор, генерал Ченг Тсо Лін, начальник північної армії, що стоїть в боротьбі з генералом Чянг Кай Шеком, командантом полудневої армії, видав до своїх жовнірів приказ, щоби залишили бій з полудневою армією. Заразом проголосив в телеграфічній дорозі маніфест, в якім взиває цілий китайський нарід до обєднання з огляду на одного великого ворога, себто на большевизм, що готов скористати тепер з воєнної заверухи і захопити владу, що було би катастрофою для Китаю.

Ченг Тсо Лін взиває всіх воюючих генералів до згоди, заявляючи, що сам готов піддатися під осуд народа щодо того, чи його поступовання справедливе чи ні. В тім маніфесті не згадує він вправді Японії, ні того, що зайшло в Тсінан, але з маніфесту виходить ясно, що Китай повинен обєднатися ще й з огляду на чужинецьку інвазію, під якою треба розуміти в першу чергу японську.

АНГЛІЯ ВИСИЛАЄ КОРАБЛІ ДО КИТАЮ.

ЛОНДОН, 9. мая. — Міністер заграничних справ Чемберлейн повідомив палату послів, що Англія вислала декілька воєнних кораблів до Тсінг-тао в ціли охорони інтересів британських підданих.

ЛІГА НЕ БУДЕ ІНТЕРВЕНЮВАТИ.

НАЦІОНАЛІСТИЧНИЙ УРЯД НЕ МАЄ В ЛІДЗІ СВОГО ПРЕДСТАВНИКА. — КАЖУТЬ, ЩО НАЙКРАЩЕ АМЕРИЦІ ІНТЕРВЕНЮВАТИ.

ПАРИЖ, 9. мая. — Націоналістичний уряд в Китаю віднісся до Ліги Націй з просьбою, щоби інтервенювала в японсько-китайськім конфлікті, що довів до воєнних кроків в Тсінан. Знавці заявляють, що Ліга не буде могла взятися за те діло, хиба що така пропозиція вийде з боку Японії або китайського уряду в Пекин, які мають свох представників в Лідзі. А національстичний уряд такого представництва не має.

Підносяться рівнож голоси, що найкраще було би, колиб така могуча держава як Америка підняла свій голос і зголосила своє мирове посередництво між Японією а Китаєм, а це мало би добрі наслідки, бо ні Китай ні Японія не відважуться перейти над такою пропозицією до порядку.

КАРОЛЬ МАЄ ОПУСТИТИ АНГЛІЮ.

ЛОНДОН, 9. мая. — Бувший румунський престолонаслідник ратує себе як може і розповідає про ріжні бизнесові пляни, щоби тільки залишитися ще якийсь час в Англії. Але англійський уряд не уступає. Коли Кароль не віділе до кількох днів, то його депортують як звичайного чужинця.

В РУМУНІЇ ПРИТИХЛО.

БУКАРЕШТ через БІЛГОРОД, 9. мая. — Заведено сильну цензуру, а заграничних кореспондентів позамикано в тюрмі. Тому годі дістати якісь достовірні вісти. Виходить, що Братіяну показує далі свою силу. Селяне зійшлися, порадили, ухвалили резолюції і розійшлися, а Братіяну показує тепер свої роги і заводить ще острійший режім.

ПОЇДЕ ДО ПІВНІЧНОГО БІГУНА ТРОМА НАВОРОТАМИ.

6 АЛЬПЕЙСЬКИХ ПРОВІДНИКІВ ПОКИНУЛО ЕКСПЕДИЦІЮ І ВЕРТАЄ ДОМІВ.

КОПЕНГАГА, 9. мая. — Генерал Нобіле вже начеркнув цілий плян наукової експедиції. Думає перелетіти північний бігун трома наворотами. Буде розсліджувати ріжні сторони, а за третим разом спустить з аеропляну по драбині кількох товаришів подорожі, щоби застромити на бігуні італійський прапор та срібний хрест, одержаний від папи.

6 альпейських гірняків, що проводять туристів на найбільш небезпечні альпейські верхи, брали рівнож участь в тій експедиції і мали вступити на землю на північнім бігуні. Та вони так налякалися тих невигод, які їм прийшлося досі перенести, а далі бур, сніговиць і тих небезпек, які перед ними, що заявили, що вертають домів. Волють небезпечні і стрімкі альпейські верхи, як північний бігун.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіти і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОДУМАЙМО ТЕПЕР ПРО СТАРІСТЬ

Сими днями наспіло до Головної Канцелярії У. Н. Союза кілька листів, які говорять про одну й ту саму справу, а саме про опіку старих та немічних людий. Сі люди, а деколи в їх імени їх відділи пропонують Головній Канцелярії таке: най Головна Канцелярія дасть мені якусь одноразову допомогу, а я за те зречуся свого посмертного.

Що доводить людину робити таку пропозицію, не тяжко догадатися. Се чоловік має якесь каліцтво, або якусь невилічиму недугу, або просто ослаб зі старости. Його здібність заробковання сильно зменчена, може він не заробить нічого або не заробить стільки, скільки треба на прожиток. Через те він збирається їхати до старого краю, де на його думку прожиток дешевший. Тепер у нього виринає думка зректися свого посмертного, а за те дістати якусь суму тепер, ще за життя.

Чи може Головна Канцелярія вволити йому його волю? Щоби відповісти на се питанне, подивімся, що платив такий член. Він платив на своє обезпечення, себто він платив за те, що Союз йому, чи його родині на случай смерти виплатить посмертне. Правда, є також такі роди обезпечення, які дають обезпеченому право до звороту в готівці ще за життя, але се обезпечення дорозче від звичайного, і се обезпечення було заведене послідною конвенцією Союза, і сі всі члени, що тепер пишуть до Союза, з того права, ухваленого послідною конвенцією, не скористали. Вони тільки чули, що десь дзвонили, але де, вони не знають. Вони думають, що для них, і вони домагаються прав, які їм не можуть належатися. Вони обезпечилися на тій основі, що мають платити вкладку кождого місяця до самої смерти, а тут вони домагаються прав, які належаться людям, що платили вкладки богато висші, щоби мати право зректися запомоги по смерти й дістати запомогу ще за життя.

Про се не требаби й писати публично. Вистарчилоби післати їм повідомлення з Головної Канцелярії. Але кромі сих людий, які вже тепер найшлися в такому положенню, є ще богато людий, які колись можуть в такому положенню найтися. Для них і пишеться отсі стрічки. Їм треба задуматися нині над своєю будучностю. Чи подумали ми над тим, що буде з нами за 5, 10, 15 або 20 літ, коли ми постаріємося? Коли наша здібність заробковання, навіть без недуги й каліцтва, буде богато менча. Чи подумали ми над тим, що нам уже нині треба над сим застановитися, щоби нас на старість не стрінув якийсь неожиданий клопіт, як отсе стрічає сих людий, що нині домагаються від Союза неможливих прав. Чи оглянулися ми вже тепер за якоюсь зарадою чи може ждемо, як злодії нам коні вкрадуть, і ми аж тоді стайню замкнемо?

Комунікат Обєднання.

(МАЙ, 1928).
(Продовження).

4. В справі допомоги для страйкуючих майнерів.

Послідний Конґрес Обєднання поширив свою діяльність, звязуючи себе рівнож і з суто американським життям. В звязку з тим гуманітарна акція Обєднання обняла і такі справи як **допомогу страйкуючим майнерам.**

100.000 майнерських родин, що страйкують в стейтах Пенсилвенії і Огайо, находяться в крайній нужді через те, що вийшли на страйк, щоби добитися такої платні, щоби могли животіти. Між страйкуючими є й українські робітники. І українські родини жиють по місяцях в бараках, які заливає раз-у-раз вода і українські діти не бачуть від місяців склянки молока.

Як добрі Українці і як люде — поможім тим нещасним жертвам, що стоять в боротьбі не тільки за свою, але і всіх других робітників долю.

5. З приводу несовісних наклепів проти Обєднання.

В останніх часах почали деякі одиниці публично квестіонувати солідність висилки зібраних Обєднанням грошей до краю. Такі заміти підносили тут вже нераз ріжні вороги одного національного фронту в Америці і всі ті заміти сповзли на нічім. Бо Обєднання це загально-народна інституція, якої кождий крок підлягає громадській контролі. Кождий цент, зібраний чи виданий Обєднанням, є точно проконтрольований, а кожда проголошена квота є висилана в цілости до краю. Щодо цего нема і не може бути ніяких сумнівів. А хто сумнівається, може зажадати книг і квітів і переконатися наглядно про совісність роботи Обєднання. Бо злочинно поступає той, що може переконатися, а не хоче, а не переконавшись, поширює ріжні сплетні, щоби підкопати довірє загалу до Обєднання.

6. В справі допомоги жертвам повені.

Не так давно тому деякі гуртки виступали проти Обєднання за те, що Обєднанне пересилало жертви на потерпівших від повені через Український Центральний Комітет Допомоги Жертвам Повені у Львові, який тих грошей не роздавав, а тільки держав в банку. Запитаний нами Центральний Комітет подав нам слідуюче виясненя:

„У Вашому листі домагаєтеся, щоби ми розділили гроші як даровизну потерпівшому населенню. До волі жертводавців ми хочемо і мусимо стосуватись, одначе рівночасно позволимо собі Вам виснити, о скільки це можливе в листі, дійсний стан причин, які нас спонукали оминати уділювання даровизн.

„Перш усього мусимо ствердити, що час, коли грозив голод нашому населенню, минув, бо зістали розділені харчі і допомоги в такій кількости, що населення зістало достаточно забезпечене на час зими. Небезпека голоду наступить на переднівку, одначе через зиму голоду на загал не було. Це була причина, для якої ми, розділивши дари в харчах і частину грошей, потрібну на доразову поміч, здержали розділ дальших фондів.

„Дальшою причиною цього поступовання було це, що в часі ратункової акції Галицького Митрополита, який роздав приблизно 13.000 долярів, деякі з потерпівших, одержавши 10—15 зол., безпосередно занесли їх до жидів на горівку, або на які інші дурнички (пудер, люксусові панчохи і т. д.)

„Були случаї, що безпосередно по одержанню допомоги самі жертводавці бачили людей запитих. Тому Центральний Комітет в ніякому випадкові не хоче розділювати грошей готівкою, але, як дотепер було кілька случаїв, купує матеріяли на відбудову, розділює в натураліях, або вкінци сам вирівнує рахунки теслів та інших ремісників, які працюють при відбудові господарств.

„Деякі такі случаї, досить прикрі, ствердив наш урядник на місци, як на пр. в Старому Самборі і Mединичах, куда Укр. Цнтр. Комітет вислав вагоново бараболю. При розділі самім і безпосередно після розділу продавали деякі з потерпівших одержану бараболю жидам і пропивали. Не робив цього загал, але після кількох таких случаїв постановили ми бути обережними при розділі грошевої допомоги.

„Це були якраз причини, задля яких Центральний Комітет рішив не уділювати індивідуальних грошевих допомог, лише задержати частину на весну, а другу частину грошей ужити на допомогу для наших установ на відбудову варстатів праці. До цього спонукав нас згляд, що наші установи через повінь дуже потерпіли в будинках, ґрунтах і ін. недвижимім майні. Катастрофа ця стається о стільки більшою, що ціла жертвенність нашого громадянства звернулася в користь потерпівших від повені та занедбала інші установи з другої сторони потерпівше через повінь населення не може цих установ як слід попирати. Страти цеї ділянки є прямо національною катастрофою, які не будемо могли відбудувати на протязі довгих літ.

„Цим установам наміряли ми дати трудову допомогу у формі безпроцентових позичок, а головно тому, щоби ці установи спонукати і приневолити до ужиття уділених їм грошей на продуктивні цілі.

„На мені ми мали уділювання цих позичок лише таким установам, з якими є звязаний добробут нашого населення, одиницям натомісць ми не наміряли давати підмог зворотних, а допомоги беззворотні.

„Що наші установи потребують негайної та обильної допомоги, виходить з цього, що по оголошенню через Центральний Комітет комунікату в пресі про свій намір уділювати безпроцентові позички на продуктивні цілі, усі Повітові Комітети приняли цей намір з признанням, одобрили його і предложили Центральному Комітетови цілий ряд внесень, так чисельний, що ми мусіли би мати сто разів більші фонди, щоби могти уґляднити всі ці оправдані домагання.

„Щоби не бути голословними, наведемо деякі факти, які вдалося нам зібрати через наші Повітові Комітети.

„Стан в повіті Косів. Кооперативи здовж Черемоша знищені. Вони не є в спромозі вести свою діяльність, в наслідок чого жиди і спекулянти підносять ціни і використовують населення до неможливости. На відбудову цих кооператив предложено нам кошторис на 20.000 зол. Акція в цім напрямі являється конечною, бо повіт темний, в якому панами є всі, а не ми. Крім цього „Народний Дім" разом з робітнею столярською є частинно знищений. Реконструкція вимагає 14,000 зол. По погибшому населенню лишилося дещо сиріт, для яких належалоби вибудувати захисти в Кутах і Жабю. Комітет Повітовий жадає 1000 долярів. Менше ушкоджені є будинки „Рідної Школи", на що потреба 4,000 золотих.

„Повіт Надвірна. Кооперативний млин в селі Загіря вода комплетно знищила. Реконструкція вимагає більшої квоти. Ми приділили їм зворотну допомогу в сумі 1.500 зл. Кооперативи в повіті і читальні „Просвіти" частинно знищені. Шкоди виносять 8.000 зол.

„Повіт Товмач. Кооперативі „Народний Дім" в Тисьмениці грозить ліцитація за несплачені довги засівні з р. 1924. Ця кооператива являється ручителем селян, яким держава дала позичку засівову. Населення не є в стані заплатити цеї позички з огляду на знищення через повінь. Сума позички виносить 7.000 зол. Центральний Комітет заплатив позичку в імени ручителя.

„Повіт Станиславів. Населення села Побереже і присілка Бранівка не годне сплатити засівових позичок з р. 1924. і в наслідок цього грозить Повітовому Союзови Кооператив і кооперативам сільським екзекуція судова, бо вони є ручителями цих претенсій. На жаль, Банк Рольни не хоче взяти під увагу, що населення є знищене, і жадає безпроволочної заплати цього довгу. Крім цього кооператива і читальня „Просвіти" вимагає відбудови, на що треба приблизно 4.500 зл.

„Повіт Долина. Кооперативи і читальні понесли частинно страти в будинках і в товарі на 15.000 зол. Заходить конечність будови захисту для сиріт в Переґінську, що вимагає суми 250 дол.

„Повіт Калуш. Подібно як в повіті Долина кооперативи понесли ефективні страти і є сильно знищені. Переїзджаючі вози з товарами забрала вода. Страти є частинно покриті нашою допомогою. Шкоди представляються на суму 25.000 зол. Село Гошів вимагає відбудови захоронки і читальні.

„Повіт Сколе. Захоронка і захист для сиріт в наслідок повені ушкоджений. Діди-сироти находяться в дуже скрутному стані в наслідок зубожіння населення. Недостача одежі і поживи. На відбудову треба приблизно 1,500 зол. Дотепер ми приділили малу допомогу грошеву і в одягах, які ми одержали з Америки. Кооперативна робітня столярська „Промисл" частинно знищена безпосередно через повінь. Дерево терте на будову забрала вода зі шкодою на суму 3.500 зол. В цім повіті, як і в повіті стрийськім, богато читалень, а з цим і кооператив понесло шкоди.

„Повіт Жидачів. Кооператива „Народний Дім" частинно знищена. Кооперативна цегольня, яка давала нашому населенню заробіток і дешеву цеглу, цілковито залята. Кошта відбудови 4.500 зол. Крім цього сам будинок сильно ушкоджений, якому грозить руїна. Конечним являється будова захисту для дітей, бо по косівськім повіті — Жидачів найбільш потерпів.

„Повіт Турка. Будинок філії читальні „Просвіта" і кооператива до половини знищені через повінь і то безпосередно. Потрібна поміч в сумі 3.700 зол.

„Повіти Дрогобич, Самбір, Старий Самбір, Добромиль, Перемишль, Рудки, Ліско і Сянік голосять частинні страти в будинках кооперативних, головно молочарських. Загальна сума виносить 47.000 зол. Являється конечна потреба побудовання захистів для сиріт і дітей, потерпівших в повітах Сянік, Добромиль і Mединичі.

„Кошти виносилиб 1,500 дол.

„Шкоди ці виносять приблизно 170.000 зол., одначе виказ цей не вичерпує всіх шкід, а лише такі, які ми вспіли зібрати.

„Ми є переконані, що ми підходили до допомогової акції цілком правильно, згідно з дійсними потребами нашого населення. Наклепи і сплетні, поширювані нашими противниками, не зведуть нас зі шляху, який є правильний, одначе ми розуміємо, що в перспективі наші жертводавці в Америці можуть мати сумніви щодо доцільности нашого поведення, а що також мусять рахуватися з опінією мас, тому Український Центральний Комітет на згаданому засіданні 25. січня ц. р. зреасумував своє попереднє рішення і рішив не давати допомоги у формі безпроцентових позичок нашим установам, а обернути всі фонди на закуп збіжа.

„Тому просимо Вас, Вп. Панове, ще раз докладно розглянути наше становище і наміри відносно грошевої допомоги для наших установ, яких життя підтяла повінь, і посередно далі руйнує, а які моглиб дати заробіток і удержання неодному з потерпівших.

„Рівночасно подаємо до Вашої відомости, що ми уділили „Рідній Школі" позичку на один місяць, т. є до 31. січня ц. р. Позичка ця зістала уділена з фондів, які ми призначили на весняні засіви. Факт цей представляє також докладно стан нашої найважнійшої інституції, яка находиться в дуже скрутнім положенню ізза зменьшення жертвенности в наслідок повені. Половина затягненого зобовязання в сумі 500 дол. зістала вже звернена.

В залученні пересилаємо звіт з нашої діяльности, який ми проголосили в часописях, квіт на уділену допомогу і відпис протоколу ревізії, яка була переведена з рамени Ревізійного Союзу Українських Кооператив у Львові. Звіти ці дадуть Вам докладний образ нашої діяльности і правильного ужиткования збірок, нам поручених".

(Конець буде).

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

ПОМЕР М. МАЙОРЧАК!

По короткій а тяжкій недузі помер в Шикаґо, Ілл. загально знаний громадянин і народний працьовник Михайло Майорчак. Найбільше праці положив Покійний в розвою Січей в Америці. Був горячим прихильником демократизму, тому був завзятим противником Скоропадщини. Помер дня 7. мая а похорон відбувся дня 10. мая 1928. Похороном занялися демократичні Січи: Відділ 1. ім. К. Трильовського і відділ 2. при укр. православній громаді в Шикаґо. Покійний походив з Галичини з перемишлянського повіту. Полишив в рідному краю 3 дітей і внучку.

Земля Йому пером!

В. Кедровський.

1917 РІК.

(105)

В „Новій Раді" з приводу цього вміщено було таку коротеньку замітку:

„На засіданню Малої Ради у вечері 14/27 серпня, після затвердження нового складу Ґенерального Секретаріяту, Вротновський-Сивошапка подав звіт про подорож в ставку Верховного Головнокомандуючого. До ставки Сивошапка їздив за тим, щоб полагодити справу з відпустками членам Всеукраїнської Ради військових депутатів, котрим наказано було повернутися до своїх військових частин. Вияснилося, що в Ставці не знали того, що всі 132 члени Ради Військових депутатів є разом з тим і членами Центральної Ради.

„Коли Верховний Головнокомандуючий ґенерал Корнілов і начальник його штабу ґенерал Луковський докладніше ознайомилися зі справою, то сказали, що всім цим 132 членам вони затвердять відпустки після того, як Центральна Рада пришле від себе повний їх список.

„Мала Рада ухвалила на другий-же день післати такий список до ставки окремим післанцем, якого дасть Рада Військових депутатів.

„На запитання одного з членів фракції українських соціялістів-революціонерів про те, як розуміти таке затвердження й чи не є це з боку Ставки нехтування Ради Військових Депутатів, — Вротновський-Сивошапка відповів, що від розмови з ґенер. Корніловим у нього осталося таке вражіння, що ґенералові не дуже подобається істнування „Ради Військових Депутатів".

Як відгук настроїв і відношення Ставки до українських військових центрів був інцидент, що виник між делеґацією Ради Військ. Депутатів, та начальником Штабу Округи ґен. Оболешевим. Оболешев, знаючи свою марку, як зідливого чорносотенця-реакціонера, тримав себе завжди перед всіма революційними чинниками „ніже трави, тіше води". Він, не перестаючи плазувати перед ріжними московськими комітетами і комітетчиками, дозволив собі до делеґації Всеукраїнської Ради Військових Депутатів, вибраної від 2½ міл. українського вояцтва, поводження, яке зазначене в протоколі засідання Ради від 13/26 серпня 1917 року.

„Постанова Всеукраїнської Ради Військових Депутатів на засіданню 13/26 серпня 1917 року:

„Заслухавши доклад делеґації до начальника Штабу Київської Округи ґенерала Оболешева, в котрім делеґація зазначила неможливе поводження ґенерала Оболешева, а саме:

„1) Делеґація була принята ґенералом Оболешевим через пів години і то в сінях, а не в кабінеті.

„2) Ґенерал Оболешев підчас розмови дозволяв собі говорити з делеґатами в підвисшенім тоні та вживати виразів, негідних ґенерала революційної армії.

„3) Коли делеґація зазначила ґен. Оболешеву, що Всеукр. Рада Військових Деп. є інституція правосильна, визнана деклярацією тимчасового уряду від 3 липня біжучого року і це підтверджено телеґрамою Главковерха Брусілова, а також військовим міністром Керенським підчас його розмови з президією В. Р. В. Деп., то Оболешев відповів, що ґенер. Брусілов „уже много напутал в украинском вопросе", а Керенський „ґаварел вам одно, а нам другоє" і, приймаючи на увагу відношення ґенер. Оболешева до „Совета Салдацкіх Депутатов Кіевскаго Военнаго Округа", — Всеукр. Р. Військ. Депут. постановила:

„1) Поводження ґен. Оболешева з представниками українських військово-революційних орґанізацій вважати невідповідним сучасному ладові, погрожуючи здобуткам революції.

„2) Вимагати негайного усунення ґен. Оболешева з посади Наштабу Київської Військової Округи без призначення його на якусь посаду на Україні.

„3) Вимагати призначення суду над ґен. Оболешевим за порушення п. п. 1 й 8 деклярації прав салдата.

„4) Домагатися від тимчасового уряду призначення ревізії діяльности чинів штабу Київської Військової Округи.

„5) Вважаючи, що діяльність ґенерала Оболешева не могла бути невідомою полк. Оберучеву, яко начальникові округи, який своїм байдужним відношенням до діяльности ґенерала Оболешева дав йому можливість гальмувати роботу революційних військових інституцій, Всеукр. Р. В. Деп. вбачає явне потворство і поблажку ґенералові Оболешеву з боку полк. Оберучева.

„6) Звязуючи все з попередніми контр-революційними подіями в м. Києві, В. Р. В. Депутатів ще раз підкреслює, що чини Штабу К. В. Окр. на чолі з полковником Оберучевим не відповідають свому високому призначенню, а тому вимагає негайного усунення їх з посад.

„7) Всі ці постанови неодмінно і негайно довести до відома військового міністра, а також всіх рад військових депутатів на Україні, закликаючи ці останні до єдности в боротьбі з темними контр-революційними силами".

Як звичайно й ця постанова жадних позитивних наслідків не мала, бо це була постанова української революційної орґанізації, а не „общерускої", жадання яких переводились урядовими чинниками при одному лише натяці.

* * *

Тут вважаю необхідним сказати про так зваву „Інструкцію Центральній Раді" та як на приняття її Радою реаґувало українське військо.

На підставі згоди з міністрами тимчасового правительства та на основі повідомлення про це петроградського уряду й другого Універсалу Центральної Ради вироблено „конституцію" України по згоді з національними меньшостями та представлено її на затвердження Тимчасового Уряду.

„Конституція" ця називалася „Статутом Вищого Управління Україною" та мала такий зміст:

На підставі згоди з Тимчасовим Правительством дня 3 липня (ст. ст.) 1917 року орґан революційної демократії всіх народів України — Українська Центральна Рада, що має підготувати Україну до остаточного здійснення автономного ладу і довести її до Українських Установчих Всенародних Зборів і Російського Утановчого Зібрання, — утворює Ґенеральний Секретаріят, який являється найвищим орґаном управи на Україні.

Діяльність Ґенерального Секретаріяту зазначається тимчасово такими головними пунктами:

§ 1. Найвищим краєвим орґаном управи на Україні є Ґенеральний Секретаріят Української Центральної Ради, який формується Центральною Радою, відповідає перед нею і затверджується Тимчасовим Правительством.

§ 2. Формування Ґенерального Секретаріяту Центральна Рада здійснює через свій комітет.

§ 3. Центральна Рада затверджує Ґенеральний Секретаріят в цілости, висловлюючи йому довіря.

§ 4. В склад Ґенерального Секретаріяту входить 14 Ґенеральних Секретарів, а саме секретарі: в справах внутрішніх, фінансових, військових, харчових, земельних, юстиції, доріг, ґенеральний контрольор і ґенеральний писар.

Примітка: При секретареві в національних справах призначається три товариші секретаря — від Великоросів, Євреїв і Поляків. Товариші секретаря в ділах своєї нації мають право реферату і рішаючого голосу в сих справах у Ґенеральному Секретаріяті. Товариші секретаря в національних справах затверджуються Комітетом Ради.

§ 5. Свою власть Ґенеральний Секретаріят здійснює через всі урядові органи на Україні.

§ 6. Всі урядові орґани на Україні підлягають власти Ґенерального Секретаріяту.

Примітка: Ґенеральний Секретаріят установляє, які орґани, в яких межах і в яких випадках мають зноситися безпосередно з Тимчасовим Правительством.

§ 7. Всі урядові посади на Україні, коли вони не виборні, заміщаються Ґенеральним Секретаріятом або підвладними йому орґанами.

§ 8. При Тимчасовім Правительстві має бути статс-секретар для справ України, якого призначає Тимчасове Правительство по згоді з Центральною Радою.

(Далі буде).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

РАЧЕСТЕР, Н. Й.

Приходіть на протестаційне віче.

Дня 13. мая рачестерські Українці зійдуться до церковної галі при 303 Гудсон ул. для тої цілн, щоби запротестувати проти найновіщого польського злочинства. На нашу громаду прийшла пора і слушний час стати обєднаним фронтом і заманіфестувати свою солідарність зі старим краєм в його визвольних змаганнях. Ми маємо нагоду піднести голос протесту в американській пресі і перед американським урядом в справі смертного засуду невинних молодих студентів Василя Атаманчука і Івана Вербицького.

Віче скликує Український Центральний Комітет.

І. Дмитрук, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й.

З українського культурного життя.

Після многих спроб повести культурно-освітню роботу в злуці з усією тутешньою українською громадою, без огляду на політичні та релігійні переконання, свідома і поступова частинка Українців, в числі около 20 душ прийшла до гіркого, але правдивого висновку: лишити всяку спробу консолідації в напрямі спільної культурної праці, а хоч малою числом горсткою, та сильною духом, основати свій культурний товариський осередок. Так і повстав „Український Поступовий Клюб".

До сього часу дав клюб (передше під іншою назвою) ряд популярних лекцій з наук: фізики, хемії і всесвітньої історії, та урядив кілька дискусій на ріжні політичні теми та кілька віч. Та Укр. П. Клюб не веде тільки освітню працю серед своїх членів. Він сповняє і гуманітарну повинність. Як лиш зайде яка потреба помочи, чи то в старім краю, чи тут серед робітництва, члени його з пожертвованням стараються дати доказ любови ближнього не на словах, а на ділі. Та сама маленька горстка зібрала на поводян 107 дол. до старого краю. Та сама горстка зібрала знов тепер 40 дол. на страйкуючих майнерів і буде на дальше те саме робити. Укр. Поступовий Клюб розпоряджує досить гарною бібліотекою, з якої члени в дні відпочинку доповнюють своє знання. До Укр. Клюбу належать як члени У. Н. Союза, так і члени інших запомогових організацій. Всіх їх обєднує спільна мова та однакова робітнича доля. Та не лиш в тих двох напрямках розвиває згаданий клюб свою діяльність. Не забуває він і про школу для молодіжи, яку веде спільними силами в гарнім льокали, не забуває і про художньо-мистецьку діяльність. Зорганізовано гарний мішаний хор, який дня 26. лютого, с. р., під орудою гром. Ільчука дав вокально- музичний концерт. Як посторонний глядач хочу безсторонно дати оцінку того концерту, що і становить ціль моєї нинішної дописи.

Зачну з особи управителя хору, гром. О. Ільчука. Студент консерваторії сиракюзського університету, по клясі скрипки, відомий є він нам ще зі своїх музичних продукцій з концерту Івана Франка в 1926 р. Молодий, повний енергії, посвяти та талану, син свідомого робітника, весь свій вільний від науки час посвятив на вишколення хору і підготовлення концерту. Концерт стягнув на велику галю (на жаль, чужу, польську, бо „свої" відмовили відступити церковного підземелля навіть (за гроші) багато місцевої та позамісцевої публики. Щодо хору, то він показався добре вишколеним, але слабкуватим у сопранах. Потрібно злиття гарних жіночих голосів, яких брак далося зауважити.

Гарне враження зробило пяно-сольо Мирослави Дідуник. Її свобода рухів і сміливість на сцені ворожать їй гарну будучність. Скрипкоєв сольо у виконанню Т. Кучерявої було досить удачне. Не треба забувати, що вона лиш тільки проходить лекції фундаментальної гри. Деклямація М. Чеплій була гарно віддеклямована. Діточий хор заімпонував всім своїми піснями. Дуже гарне враження зробила своїм козачком маленька А. Пастух. Є в неї талан до танцю, та не було доброго вишколення в кроках. Ритміка тіла не була підпорядкована під музику. Деклямації Н. Сеньків та О. Бедзіш були гарно віддеклямовані. В дуеті „Ой під гаєм зелененьким" чулося слабу піддержку зі сторони альта. М. Багирич гарно співала, але ще не сміла на сцені. Скрипкове сольо М. Чеплій зраджує музичний талан. Найгарніше враження зробила на мене деклямація П. Дембіцького. Він є малий артист міміки. Його характер так і склонюється до комізму, якого якраз треба було в деклямації. Він не остає позаду других і в грі на скрипці. — Дует Ільчук і В. Сеньків випав гарно. Тут треба віддати належне В. Сеньковому. Його сильний і інтелігентний голос зробив своє враження на публику. А сеж не артист співак, а робітник, що стоїть біля машини. Дуже гарною і трагічною була деклямація М. Кучерявого. Хлопець без сумніву здібний. Рухи його в злуці з ритмом слів дали картину життя робітника та його родини. Тріо на гітарах внесло трохи більше ріжноманітности в програму. Щодо мистецького виконання, то вартости в тім не було. Можна сміло сказати, що О. Ільчук своїм диріґованням та скрипковими продукціями, а В. Сеньків своїм дуетом та сольом були центрами уваги і вдоволення публики. Деклямація А. Буська була віддана з чуттям і силою. Мало хто так деклямує з початкуючих в просвіті робітників. З хорових продукцій найкраще випали: „Сонце сходить і заходить" та „Туман яром котиться". Пяно-соля Р. Ріда були віддані з чуттям. Симпатична людина гр. Рід. Як товариш Ільчука, студент по клясі пяна заслугує він на пошану і признання в Українців, бо своїми виступами на пяно причинився до популяризації нашої пісні серед американської публики. Він знакомить нас також з клясичною музикою. Скрипкові продукції О. Ільчука як і його диріґентура відкривають в ньому справжнього артиста. На кінци скажу, що концерт тягнувся за-довго. За богато було ходження по сцені. Отворення А. Бочана було надто коротким. Хоч між Американцями нема ніяких спеціяльних отворень, та наша публика звикла ще до старого! Її ще довгий час треба буде вводити в ту святиню, що зовесь „мистецтвом", бо, крім музики під танець, вона ще не богато дечого другого з музики розуміє. Коли музика віддає траґедію, то наша публика пританцьовує собі ногами до підлоги, а коли в драмі, приміром театральній, актор переживає страшту траґедію, то вона регочеться. Треба ще наших людей вчити розуміти гру і штуку. Загально концерт треба уважати дуже удачним. Ті мої уваги нехай не будуть обернені в зло, а в користь другого виступу, який не повинен дати довго на себе ждати. Коли другі марнують час на пиятиці, Ви, товариші, продовжайте своє діло на честь нашому народови.

Бета.

БЕТЛЕГЕМ, ПА.

Вияв темноти і дикунства.

Щоби піднести трохи життя в громаді, а попри те ще й зібрати дещо на таку гарну ціль як Сиротинець У. Н. Союза, рішив наш 288 від. У. Н.С. дати представлення „Софія Галечко". Але як всюди і у всім знайдуться мудрагелі, так і не обійшлося без них і в тім випадку. Бо то є в нас такі людці, що то поганяли чвірнею, коли служили в старім краю в пана у дворі. З тої причини вони тепер у всім мусять мати іншу думку. Як правдиві Рутенці, почали говорити, що У. Н. Союз вже так збіднів, що аж представлення треба на него грати та що краще зібрані гроші дати на церкву як на Сиротинець.

На кілька днів перед представленнем прибили урядники нашого відділу в парохіяльній галі оголошення про представлення, щоби загал заінтересувався тою штукою і прибув на виставу. Наші Рутенці дописали на оголошенню, що це будуть грати хруні, а по двох днях здерли оголошення. А коли урядники ще раз прибили нове , рутенські попихачі обмазали його болотом, а по тім здерли.

А треба знати, що наш від. 288 св. Димитрія є фундатором церкви і виасиґнував вже купу грошей на церковні пранерти. А тепер доводиться йому таке переживати. А прецінь на тій самій галі мали свої вистави і балі Мексиканці, навіть чорні Мурини розліплювали свої оголошення, а ніхто їх не здирав і не смарував болотом.

Чи це не сором для нашої громади, щоби горстка рутенських темняків могла в той спосіб зневажати наш відділ і нашу дорогу всім організацію, що є національною підпорою цілої нашої іміґрації? Бо тим темнякам школи не треба, їм не треба жадної України, вони дбають хиба тільки про муншайн.

Наш відділ на їх роботі не потерпить, ні не потерпить У. Н. Союз, бо він зростає з кождим днем. Але наша громада не повинна стерпіти, щоби в нас могли мати місце такі вияви дикунства, за які треба встидатися цілій громаді.

Бетлегемець.

ФІНІКСВІЛ, ПА.

Болить їх навіть цвинтар, коли український.

Наша громада невеличка, бо всего 30 родин. Щоби вдержати громаду вкупі, закупили ми цвинтар та задумали братися до інших справ. Але всі ми Українці, тому і цвинтар наш український. Таку ми надали йому марку і зробили те цілком свідомо, бо колиб він не мав бути українським, то й не було би рації його купувати. Ми не хотіли, щоб нас по смерти мішали далі з Поляками, Ґаліціянами, Ґріками, Рошенами чи большевиками.

Наша громада зорганізована у відділі У. Н. Союза. Не диво, що той відділ перевів і ту справу цвинтаря. Наш відділ не відмовлявся ніколи від ніякої участи у святах других народів, коли нас просили. А головно брали ми участь у святах наших Закарпатських Українців. І були певні, що вони не відмовляться прийти і на наше свято посвячення українського цвинтаря. Та ми гірко завелися! Руснаки і Карпатороси приняли український цвинтар тільки з насмішкою. Та на нашу превелику радість прибули до нас на наше свято Українці з Бріджпорт, Па. Приїхала ще більша скількість Українців разом з о. Бартошом, що довершив посвячення та виголосив прекрасну проповідь. Наше свято відбулося отже власними силами, але випало гарно. І була з нього вже та користь, що чужинці не мішали його з ґріками, рошенами, але знали, що це українське свято.

М. Фляга.

АМЕРИКА Й ЕВРОПА В АЗІЇ.

Азія не лише найбільша часть світа, але й найчисленніше має населення. Великий промисл і купецтво всіх европейських держав і Америки все має на думці, щоби там здобути як найбільше поле збуту для своїх виробів та щоби купувати у них. Та не лише про хліб і одяги чи інші вироби розходиться: колиб европейські держави хотіли закріпити свою повагу в Азії, мусять виявити й свою духову силу.

Цивілізація поширюється в Азії скоро. **Кінотеатр буде небаром у кождому індійському селі.** Не згадувати зовсім техніки. В північно-африканських селах Єгиптяне орють ще таким самим примітивним плугом, як тому чотири тисячі літ а збіже мелять між двома каменями, але і в **найбіднішій хаті є машина до шиття.** Рівночасно пробиває собі дорогу американсько-европейський погляд на життя. Це все може виглядати дуже гарно, але воно ще не в силі закріпити домінуючого становища европейських держав в Азії. Техніку можна наслідувати, таксамо цивілізацію і науку. Европа переконалася про цю правду на Японії, яка „зевропеїзувалася" на те, щоби напасти і побити европейську велику державу — Росію.

Як є із **християнством?** Тут працює богато **місіонарів.** Оснували богато стацій, шпиталів і шкіл. Але на цьому полі від часу великої війни настав застій. Індійський бойкот не здержується і перед місіями, а в Китаю, де ніяка політична сила не захитає місій, їм навіть грозять небезпеки. З 8.200 американських і европейських місійних робітників (між тими й лікарі, аптикарі і сестри-жалібниці) до червня 1927. року покинуло 5.000 свої стації, себто 60 процент із них покинуло свої китайські становища. З тих 5.000 задержалося 500 в Японії, 1.000 вернуло на батьківщину, а 3.000 уступило до великих портових міст, до Шангаю, Цінґтаву, Гонґконґа і т. д. Там тяжче приходиться жити тим, що лишилися в Китаю. Позбавлення Китаю місіонарів відбивається тяжко на молодому китайському християнстві. А це не є лише наслідком теперішньої домашньої війни у Китаю. В Америці й Европі зле розуміють домашню китайську війну. Хоч китайські ґенерали взаїмно поборюють себе, то в одному вони згідні: у ненависти до чужинців.

Будучина Америки й Европи в Азії залежить від Китаю. Коли Китай скріпиться, навіть часть Китаю, як прийде до сили, то поставить чужим державам домагання: зміна договорів, звільнення портових міст із чужинних військ, зворот британського Гонґконґа Китаєві, зворот французьких Індохін, зречення з боку Англії впливу в півд. Тибеті, а російського впливу у Монґолії і Туркестані.

Але не треба теж розуміти Азії як ціпку, одноцілу силу. Між Китаєм і Індіями були і будуть ріжниці. Їх інтереси все суперечать собі. Масова іміґрація Китайців до Індій таксамо несимпатична для Індійців, як для Анґлійців таксама іміґрація до Австралії.

ПОДЯКА

Я, нижче підписаний складаю сердечну подяку У. Н. Союзови за уділення мені допомоги в сумі $50.00 з Фонду Допомогового, а рівночасно і урядникам бр. св. Михаїла.

Василь Бусько,
(позамісцевий член 49 від. У. Н. С.)
Торонто, Онтаріо, Канада.

ПРОТОКОЛ

РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗА,

яке відбулося на днях від 16-го до 18-го лютого 1928 р. в домі У. Н. Союза, 83 Гренд ул., Джерзи Сіті, Н. Дж.

ЗВІТ КАСОВИЙ КОМІТЕТУ СИРОТИНЦЯ-ЗАХИСТУ У. Н. СОЮЗА

за час від 1-го мая 1926 року, до 31-го грудня 1927 року, предложений Головному Урядови Українського Народного Союза на річнім засіданню Укр. Нар. Союза в лютім 1928 року, в Джерзи Сіті, Н. Дж.

(12)

ЗАГАЛЬНЕ ЗІСТАВЛЕННЯ РОЗХОДІВ

Всякі друкарські праці, „Сироти", книжки і проче	$412.95
Доривочна писарська поміч	208.50
Видатки канцелярійні і почтові	62.68
Наліплення наліпок з написом на старі пушки (4000 штук)	66.00
Опаковання і поміч у висиланню пушок і прочого	24.21
Зроблено додаткових 1000 нових пушок на тег дейс	30.00
За 100 лент з написом для місцевих комітетів на тег дейс	30.00
Загальна сума розходів	$864.04

ЗАГАЛЬНЕ ЗІСТАВЛЕННЯ ПРИХОДІВ І РОЗХОДІВ.

Загальний прихід від мая 1926 р. до кінця грудня 1927 р.	$34.707.71
Загальний розхід від мая 1926 р. по конець грудня 1927 р.	864.04
Готівка в касі Комітету з кінцем грудня 1927 р.	$33.843.67

Повисша сума є уміщена в банках на імя Українського Народного Союза і находиться під опікою Головних Урядників, фінансового секретаря гром. Романа Слободяна і касіера гром. Василя Левчика. Оба згадані Головні Урядники є бондовані і згідно з ухвалою річного засідання Головного Уряду У. Н. Союза з лютого 1926 року опікуються всіми жертвами будови Сиротинця-Захисту У. Н. Союза. Всі виплати робиться чеками, які підписують Головні Урядники: предсідатель, фінансовий секретар і касіер У. Н. Союза.

Діловодство Комітету Сиротинця-Захисту У. Н. Союза провадив предсідатель Комітету. З огляду на це, що ріжної писарської і технічної праці було і є так богато, що для її виконання треба окремої помічної сили, Річне Засідання Головного Уряду приняло ухвалу і призначило $35.00 місячно на доривочну писарську силу до помочі предсідателеви Комітету Сиротинця.

Доривочні помічники сповняли такі праці: приготовляли до друку поіменні викази жертв, які друкується в „Свободі", робили потрібні коректи, справляли дописи в рубриці „Як будуємо Сиротинець-Захист У. Н. Союза", приготовляли пушки для загального збирання жертв, помагали в пакованню висилок в липни 1927 року і т. п.

Провадження книг і всю прочу відвічальну роботу сповняв предсідатель Комітету Сиротинця-Захисту У. Н. Союза.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИКАЗ ЖЕРТВ НА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА, ЯКІ ВПЛИНУЛИ ДО ГОЛОВНОЇ КАНЦЕЛЯРІЇ В 1926 І 1927 РОКАХ.

Замітка: — Висше згаданий звіт є влучений до протоколу річного засідання Головного Уряду У. Н. Союза, котре відбулося в лютім 1928 р., в звіті Комітету Сиротинця-Захисту У. Н. Союза, однак в цім місци не друкується „загального звіту жертв" бо згаданий загальний звіт був уже друкований в Свободі в січни 23—24, 1928 р., в числах 17 і 18 і задля браку місця в Свободі цей звіт не буде передрукований. Читаючі цей протокол, будуть ласкаві поглянути в згадані числа за загальним звітом і в сей спосіб будуть мати цілість протоколу.

—o—

При кінці належить піднести старання відділів У. Н. Союза в тих місцевостях, де в 1926 і 1927 роках були, а ще й тепер є, страйки, брак сталої праці й инші фінансові трудности. Помимо тих ріжних трудностей вони прислали свої жертви на будову Сиротинця, як свідчить загальний виказ жертв. Для приміру наведу такі місцевости як Пасейк, Н. Дж., Провіденс, Вунсакет і инші місця в стейті Род Айленд. В цих сторонах були страйки ткацькі. В Йорквіл, Огайо, — страйки мягкого вугля. Богато инших місцевостей страйкували і тепер ще страйкують майнери, члени У. Н. Союза.

Повисший звіт є найкрасшим доказом успіху праці Комітету за послідних два роки, то є від часу його основання. Цей успіх Комітет не приписує собі самому вповні. Треба тут признати і заслуги місцевих відділових урядників та членів У. Н. Союза. Також належиться признанне Головним Урядникам У. Н. Союза і „Свободі", які щиро до справи Сиротинця-Захисту У. Н. Союза відносилися все і всюди. Треба також признати щирі змагання і поміч українського загалу, який також помагає збільшити фонд будови Сиротинця-Захисту У. Н. Союза.

Коли так праця буде йти дальше як до цеї пори, а є надія на лучше, то недовго прийдеться ждати на потрібних на початок сто тисяч долярів. „Громада по нитці, бідному сорочка". І тут громада, лише громада, організація, може доверпшити добре й потрібне діло. Треба мати сильну волю і віру в свої сили і здібности. Щира праця громади може все доверпшити.

В лучности будучність і сила нашої організації, У. Н. Союза, в лучности сила проектованого нами Сиротинця-Захисту і в лучности сила нашого українського народу взагалі.

Михайло Угорчак,
Предсідатель Комітету Сиротинця-Захисту У. Н. Союза.

(Дальше буде)

Михайло Зощенко.

КАЛЬОШІ.

Ця правдива пригода приключилася в листопаді. Розказав мені її один лікар внутрішніх і діточих недуг. Лікар був уже постарший, сивісенький. Чи посивів після тої пригоди, чи взагалі так посивів— не знаю.

Сидів раз цей лікар у своїм кабінеті та говорив:

— Нині хорі зовсім нічого не варті. Кожен хоче лічитися на картки. Нема мови, щоби зайшов до приватного лікаря. Треба буде хіба зліквідувати бизнес.

Нараз дзвінок.

Увіходить горожанин середніх літ і жаліється на недомагання. І серце, каже, весь час перестає бити і взагалі чує, що вмре після тої візити.

Оглянув лікар хорого — нічого нема. Здоровий як бик, рожевий, вуси до гори. Й усе в порядку.

Дав йому лікар нешкідливих капель, дістав за візиту карбованця, похитав головою. Пацієнт пішов.

На другий день приходить у цю саму пору до лікаря якась бабця у жалобі. Що хвилі витирає ніс, плаче. Вкінці каже:

— Вчора, говорить, був тут мій любий сестрінок, Василь Леденців. Тої ночи він уже помер, пане доктор, я хотіла просити тепер свідоцтва смерти.

Лікар відповів:

— То дуже дивне, що він помер. Від тих капель мало хто вмирає. Та я всетаки свідоцтва не можу видати — мушу побачити небіщика.

Бабуся згодилася.

— Добре, то підемо разом. То недалеко.

Взяв лікар інструмент, вложив — уважайте! — кальоші тай пішов із жінкою.

Драпається на пятий поверх. Увіходять у хату. Дійсно чути кадило. Небіщик лежить розтягнений на столі. Довкола світяться свічки. Збоку жінка заходиться від плачу.

Лікареві зробилося ніяково і прикро.

— Ах, який з мене дурень, так не пізнатися на хорім — — смертельний гріх. За карбованця стільки клопоту.

Сідає при столі і мерщій пише свідоцтво. Написав, подав свідоцтво бабусі і не прощаючись вийшов чим скорше.

Зійшов на діл. Доходить до брами. І нараз — Боженьку — таж я кальоші забув нагорі.

— То раз — приємність за карбованця. Треба буде знову драпатися нагору.

Йде знову на пятий поверх. Увіходить у хату. Двері, самособою, отворені. І дивиться: небіщик Василь Леденців сидить на столі і шнурує черевики. Шнурує черевик і з жінкою спереч ається за щось. А бабуся ходить довкола стола тай гасить свічки. Послинить палець і гасить.

Словами не сказати, як налякався лікар. Хотів скрикнути із жаху, але не мав сили і без кальошів, як стояв — утік геть.

Прибіг додому, кинувся на канапу тай зубами дзвонить зі страху. Потім випив кілька капель, успокоївся та зателефонував до участка.

На другий день усе вияснилося на міліції.

Виявилося, що Василь Леденців, касіер, присвоїв собі три тисячі урядових грошей. Хотів затерти слід за собою і почати нове, гарне життя. Не вдалося.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Тов. Укр. Січ, від. 170, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в пятницю, дня 11. мая, в годині 7-ій вечер. На ці збори кождий член повинен обовязково явитись, бо є важні справи до полагодження. — В. Пасічняк, рек. секр.

ЛІНДЕН, Н. ДЖ. Тов. ім. Ів. Франка, від. 306, повідомляє своїх членів, що квартальний мітінг відбудеться в суботу, дня 12-го мая в домі Т. Федунька, на Генри ул. біг Карнеґі Ев., точно в годині 7.30 вечер. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Проситься принести зі собою платничі книжочки для вирівнання рахунків. — С. Окрепкий, секр.

НОРТГЕМПТОН, ПА. Тов. Укр. Січові Стрільці, від. 44, повідомляє, що звичайний мітінг відбудеться в неділю, дня 13. мая, в гали церковній на Нюпорт Еве. Проситься всіх членів явитись на сей мітінг, бо є дуже важні справи до полагодження. — Андрій Чепеляк, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 289, повідомляє, що місячний мітінг відбудеться дня 13. мая, в годині 2-ій пополудни у товариськім домі, 1258 Harold St., на Норт Гудман. Обовязком є кождого члена явитися особисто на сей мітінг. Вкладок, переданих другими, або присланих дітьми не будесь принимати. Буде вирішена справа пікніку. — Д. Коритко, секр.; А. Гусар, предс.; П. Данилишин, касіер.

БАЛТІМОР, МД. Бр. св. Тройці, від. 320, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що звичайний мітінг відбудеться дня 13. мая, в домі парохіяльнім, зараз по Сл. Божій. Проситься членів принести свої залеглі вкладки, бо інакше довгуючі будуть карані 50 ц., або суспендовані. Також проситься членів принести жертву на Сиротинець за 1928 рік. — Петро Мармаш, предс.; Теодор Захарчук, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. ім. Дм. Вітовського повідомляє своїх членів, що мітінг відбудеться дня 13. мая, в год. 1-ій пополудни, в Січовім Домі. Довгуючих членів проситься вирівнати свої залеглости. Є дуже важні і пекучі справи до полагодження. — Ст. Крутій, предс.; Гр. Дороховський, секр.; Текля Парашак, кас.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. Князя Данила, від. 356, повідомляє, що звичайний мітінг відбудеться в 2-ій годині пополудни в неділю, дня 13. мая, в гали Укр. Громади, 3322 North Lawrence St. Є богато важних справ, котрі мається полагодити. Не явившийся член заплатить кари 1 дол. а урядник 2 дол. — Мих. Долинний, предс.; В. Скольський, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Бр. Сошествія св. Духа, від. 237, повідомляє своїх членів, що місячні збори, які мали відбутися в неділю, 13. травня, відбудуться в неділю, 20-го травня, а це з огляду на виставу рухомих образків з Галичини, яка відбудеться в нас в неділю, 13. травня. — Петро Михайлиця, писар.

ГРІНПОЙНТ, БРУКЛИН, Н. Й. Тов. Дністер, від. 310, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінг відбудеться в неділю, 13. мая, в годині 5-ій вечером, в словенській гали, 724 Leonard St., Brooklyn, N. Y. Проситься всіх членів прийти на сей мітінг, бо є важні справи до полагодження. Члени, довгуючі за тікети і вкладки, повинні вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Тих членів, котрі ще не зложили жертви на Сиротинець У. Н. С., проситься принести хто що може на сей мітінг. — Олекса Рибак, предс.; Іван Стороняк, секр.

ДІТРОЙ, МІШ. Бр. св. Ів. Хрест., від. 292, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що мітінг відбудеться в неділю, 13. мая, зараз по Сл. Божій в гали церковній на Кліперт. Проситься всіх членів прийти на час, щоби можна вкладки зібрати перед 2-ою годиною. Нарад ані ухвал не буде, бо маємо протестаційне віче в 2-ій годині, в гали парохіяльній. Тому проситься членів прийти скорше і вирівнати свої вкладки і довгуючі свої залегдости. Довгуючі члени будуть суспендовані. — Володимир Візничак, секр.

ВІДОЗВА

до односельчан с. Любша, повіт Рогатин.

Дорогі Родимці! Я, нижче підписаний звертаюся до Вас всіх старших і молодших, не пропустити мимо вуха горячого прохання наших братів з Рідного Краю. Тяжкі вороги напосілися на нашу батьківщину, знущаються над нашими братами. Вони сильніщі за нас, а ми не можемо поставити їм належного опору. Люди зубожіли, школи українські закривають і один ратунок тільки в Просвіті. Отже й цього ратунку не має наше село. Хто, як не ми, американські Українці поможемо їм у їхній боротьбі за волю України, бо шлях до волі йде через освіту!

Дорогі браття та сестри, не останьмося глухими до просьби наших земляків та поможім їм побудувати свою твердиню, Український Народний Дім.

Жертви слати на адресу Виділу „Просвіти" в Любші.

Никола Сорока, голова; **Василь Соломовський**, секретар, **Стефан Соломовський**.